

SZÉKELYFÖLDI FOLYÓIRAT GYEREKEKNEK,
SZÜLŐKNEK ÉS PEDAGÓGUSOKNAK

6. LAPSZÁM, 2018

Kisokos Nagyokos

- ONLINE BIZTONSÁG, MÉDIATUDATOSSÁG
- DIGITÁLIS BENNSZÜLÖTTEK, DIGITÁLIS BEVÁNDORLÓK
- SAFER INTERNET PROGRAM
- BÁNTALMAZÁS, SEXTING, KETTŐS IDENTITÁS

Kisokos Nagykos

KIADÓ

Institutio Pro Educationem Transilvaniensis
Egyesület, Csíksomlyó

TÁMOGATÓ

Áradat Egyesület
Osthilfe Linz
Hargita Megye Tanácsa – Hargita Megyei Kulturális Központ
Communitas Alapítvány

ISSN 2501-1340
ISSN-L 2501-1340

NYOMDAI ELŐKÉSZÍTÉS: Tipographic, Csíkszereda

A LAPSZÁMOT SZERKESZTETTÉK ÉS TERVEZTÉK:

Péter Boglárka, Simó Irma

GRAFIKA

Kovács Ildikó pedagógus diákjai,
Palló Imre Művészeti Szakközépiskola, Székelyudvarhely

A LAPSZÁMBAN MEGJELENŐ ÍRÁSOK SZERZŐI:

Péter Boglárka felnőttképzési projektmenedzser,
Pro Educatione Egyesület

Lázár Csilla ügyvezető igazgató, Spektrum Oktatási Központ

Dimén-Varga Tünde iskolapszichológus,
integratív gyermekpszichoterapeuta

Simó Irma klinikai pszichológus,
mentálhigiénés szakember,
az Áradat Egyesület szakmai vezetője

Forró-Erős Gyöngyi pszichológus,
mentálhigiénés szakember

Kertész Tibor médiareferens,
Gyulafehérvári Családpasztorációs Központ

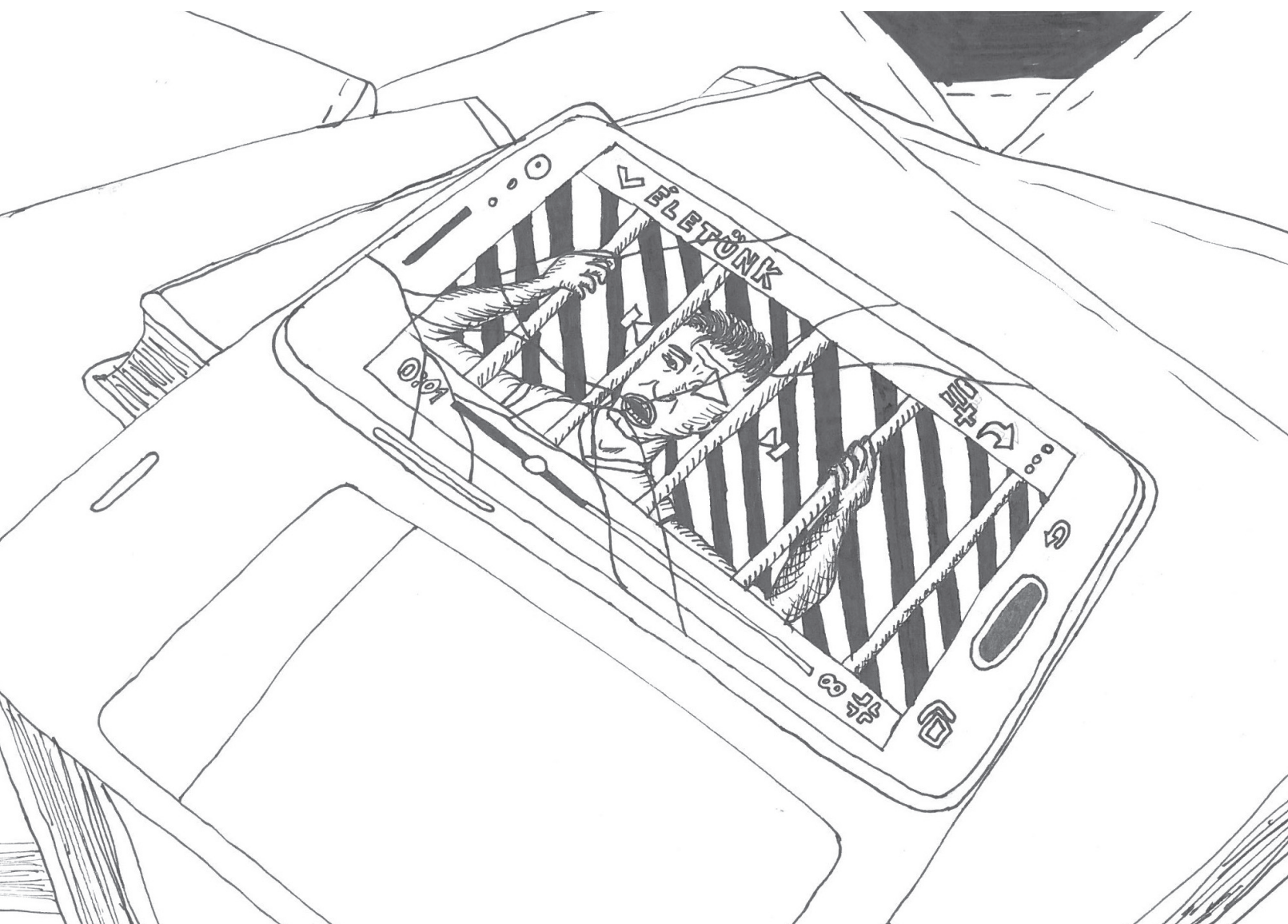
Balázs Brigitta kommunikációs koordinátor,
Juventutti Alapítvány

Kiss Adél felnőttképzési projektmenedzser,
Pro Educatione Egyesület

Nemes István programfelelős, Posticum Kulturális Központ

Gidró Melinda magyar szakos tanár

Veres Sándor plébános

Beköszönő

„A szobádban pufogtasd a játékot!”
„Még csak ezt az egy e-mailt küldöm el, és ebédelünk.”
„Gyere, tesztek neked Babócát, s egyed szépen a levest.”
„Nálunk asztal mellett nincs telefon.”
„Ne a telefont bámuld, amikor hozzád beszélek.”
„Feltettem Facebookra az esküvői képeket. Lépj be és nézd meg, mert már annyian lájkolták a ruhádat.”
„Hagyjad most a telefont, s gyere ebédelni.”
„Csak egy képet tettetek fel a a keresztlőről, s nem is látszik a kicsike, s a keresztszülőket sem tudtuk megnézni.”
„Amikor az apja hazajárt, vett neki okostelefont, esténként így tudnak ketten beszélni, kamerával.”
„Küldj mamának fotókat a születésnapodról. Azt mondta, este ott lesz a gépnél.”
„Kerestelek a Facebookon. Nincs Facebookod?!”

A hány ház, annyi netezési szokás. És ahány ház, s azon belül ahány generáció és ahány családtag, ugyancsak annyira eltérőek a generációs különbségek az internethasználati szokásokban. Ez a Kisokos-lapszám arra tesz kísérletet, hogy reflektáljunk arra, hogy mi zajlik velünk, a világháló székelyföldi felhasználóival, mi történik családjainkkal, tanítványainkkal az online térben. A sokféle lehetséges felhasználói és szülői, pedagógusi magatartás közül, melyek vezetnek, ha nem is az arany középúton, de legalább egy biztonságos ösvényen? Kész térképet senki sem tud majd innen kimásolni, de mi, a szerzők és szerkesztők, hiszünk benne, hogy a tudatosítás, a baráti figyelemfelhívás, illetve a tanulni akarás hatással lehet a mindennapi életünkre is.

Honnan számolódunk az online biztonság fokmérőit? Van-e egyetemes mértékegysége a biztonságoknak?

Ha nem ért semmilyen sértés vagy ártó komment, biztonságban vagyunk? Ha a postaládánkban, a sporthír-oldalon, a Facebookon mindig a lakhelyünkhöz közel eső cégek hirdetése jönnek szembe velünk, összevonjuk kicsit is a szemöldökünket? Vagy inkább élvezzük a személyünkre szabott gondoskodást?

Ha kiderül, hogy Schumacher mégsem halt meg, mint ahogy mi tegnap egy Facebook-oldalon olvastuk és egy R.I.P.-bejegyzéssel gyorsan posztoltuk is tovább a hírt, kicsit rossz szájjal visszakeressünk, hogy mégis melyik portál jelentette be ezt a szenzációt nekünk? Feljegyezzük? Bejelentést teszünk róla? Letöröljük a posztunkat? Vagy inkább minden dühünket kiöntjük a Facebook-barátainknak azzal, hogy a jó meleg konyhánk ablakából feltöltünk egy élővideót, hogyan kukázik a romcsalád a tömbházunk mellett?

Hogyan ne ártsanak nekünk és hogyan ne ártsunk mi másoknak? – A biztonságoknak több oldala van.

S hogy legalább relative biztonságban érezzük magunkat, tanulásra kényszerültünk. Egyrészt a magunk védelméért, másrészt mert a virtuális barátságainkban is szükség van tiszteletre, tapintatra, udvariasságra.

Fogadják szeretettel tehát az itt megosztott tapasztalatokat és a hasznosnak vélt gondolatokat! Cikkjeink megvillantanak egy-egy tanulási és informálódási lehetőséget a témában. Szemléztünk azokból a székelyföldi civil kezdeményezésekből, amelyek szaktudást, szakembert és módszeresen kidolgozott tanulási lehetőségeket ajánlanak fel fiataloknak, szülőknél, nevelőknek, pedagógusoknak, felnőttképzőknek...

Válják biztonságukra!

Péter Boglárka
felnőttképzési projektmenedzser,
Pro Educatione Egyesület

Szülői aggodalomcsökkentő

Digitális bennszülöttek nevelése

Amire nincs letölthető alkalmazás: szülőnek lenni

Életünk szinte minden területén élvezük a technológiai újdonságok előnyeit. Egyedül a szülői feladataink megkönnyítésére nincs „app”, sőt, minél inkább átszövi a gyermekeink életét a digitális világ, annál inkább megbokrosodnak szülői teendőink. „Szülőnek lenni ma keményebb feladat, mint valaha” – ismételteti (számos hivatkozott szakértővel egyetértésben) Devorah Heitner a *Képernyőbölcsség, avagy Hogyan segítsük gyermekeink kibontakozását és túlélését a digitális világban* (Screenwise – Helping Kids Thrive and Survive in Their Digital World) című könyvében. A nem túl biztató (és nem is nagyon váratlan) kijelentést azonban éppen hogy biztatásnak szánja a szerző: nemcsak a való életben, de a „digitálában” is mi vagyunk a gyermekeink szülei, nem dobhatjuk be a gyeplőt, és nem zárhatjuk ki – legalábbis tartósan nem – sem a gyermekünket, sem magunkat a technológia világából.

A szülői viszonyulást tekintve két véglet van: a gyermek teljes (otthoni) eltöltése a technikai eszközöktől, illetve a gyermek nyaklító nélküli okoseszköz-használatának engedélyezése. Legtöbb szülő a két véglet között keresi a helyét: különféle szintű szabályozással, korlátozással, ellenőrzéssel, segítségnyújtással, eligazítással és támogatással próbálkozik. Tökéletes és minden helyzetben érvényes recept nincsen, de a gyakorlati tapasztalataiból és a tudományos cikkekből leszűrhető néhány tanács:

Vegyük komolyan szülői, „mentori” szerepünket, azaz alakítsunk ki empatikus, bizalmi viszonyt a gyermekünkkel! Beszéljünk vele nyíltan a (digitális) szokásairól és az érdeklődési köréről! Támogassuk abban, hogy ne csak fogyasztója, de alakítója is legyen a médiatartalmaknak!

Tanítsuk meg a viselkedés, a személyes kapcsolatok, a kommunikáció és az együttműködés alapvető szabályaira!

Szánjunk rá időt, hogy megfigyeljük, hogyan bánik az okoseszközzel, mit „bütyköl” az interneten! És bízzunk a gyermekünkben: ne azon próbáljuk rajtakapni, amit rosszul tett (minden gyermek követ el csínyeket), hanem segítsünk neki abban, hogy jó legyen és jót tegyen! Vonjuk be a gyermeket a netezéssel, „képernyőzéssel” kapcsolatos házi szabályok és határok kialakításába, majd következetesen ragaszkodjunk a kialakított szabályokhoz. És legfőképpen: járjunk elöl jó példával!

Technológia a családban: őszinte érdeklődés, empátia, kreativitás

A technológiát kizárni a családok életéből – néhány szélsőséges példától eltekintve – szinte lehetetlen. Ha minket „hidegen hagy” is, a gyermekeink miatt muszáj tájékozódni, elolvasni az ezzel kapcsolatos híreket és tanácsokat, esetleg kikérni olyan „beavatott” szülők és pedagógusok véleményét, akik a miénkhöz hasonló korú gyermekeket nevelnek. De hiába az összes szaktanács, ha nem ismerjük a gyermekünk érdeklődését. A kicsi (tíz év alatti) gyermekek érdeklődési körének alakításában még komoly szerepünk lehet. Mondják a kutatók, négyéves korig abszolút mértékben a szülőktől függ, hogy mit néz és milyen eszközöket használ a gyermek, de – ha a YouTube közelébe jut – egy hétéves már önállóan válogat magának tartalmakat.

Az őszinte érdeklődés mellett a másik – a digitális világban fokozottan fontos – alapérték az empátia. Digitális bennszülött gyermekeink értékrendje, gondolkodása sokáig képlékeny marad még. Szülőként a mi felelősségünk az értékrendünket az online világukba is becsempészni, megmutatni, hogyan lehet elkerülni az online kommunikációból adódó csapdákat, és hogyan lehet a hibákat – mindannyian hibázunk! – kijavítani. Az empátia azt is jelenti, hogy nem „döngöljük földbe” a tiltott vagy helytelen dolgot „rajtakapott” gyermeket, hanem arra összpontosítunk, amit megtanulhat a tévedéséből, és segítünk neki, hogy elkerülje a további csapdákat. Harmadik érték a kreativitás: ne csupán felhasználók, fogyasztók legyünk a digitális világban, de találjuk meg az önkifejezésre alkalmas, kreatív lehetőségeket is. Bátorítsuk a gyermekeket is, hogy – ha már vonzódnak a képernyőhöz – „értelmesen” használják azt: keressenek forrásokat a feladataik megoldásához, segítsenek megtervezni a családi nyaralást, szerkesszenek fotóalbumot a nagymamának, írjanak blogot stb. Nem minden képernyő előtt eltöltött idő azonos mértékben hasznos vagy káros.

A szociális készségek elsődleges forrása továbbra is a család

Míg egy-két generációval korábban a gyermekek kötetlen, hosszú időn át tartó, szabadidős, társas tevékenységek során

alakították ki szociális készségeiket (a blokk udvarán, a parkban és a mezőn csavarogva, ismerkedve), a mai gyermekeknek szinte minden szabadidejét keretek közé szervezi a család. A család által kiválasztott iskolában, baráti körben, klubtevékenységen, magánórán, sportkörön „barátkoznak”, ahová elkísérik őket a szülők, ahol szemmel tartják a felügyelők és a nevelők. A tíz-tizenkét éves gyermekeknek a közösségi hálók, csoportos csevegések és sms-ek maradtak a kötetlen barátkozás mentsvárai. Csakhogy a szülők, nevelők állandó jelenlétéhez szokott gyermekek a digitális világban – ha magukra hagyjuk őket – nem tudnak hirtelen „tökéletesen viselkedni”, mert az önállóságot nem tanulták meg. A korábbinál fontosabb szerep hárul a szülőkre, hogy társas készségeket tanítsanak a gyermeküknek. Beszéljünk velük arról, hogyan, miről üzeneteznek, milyen szavakat, hangnemet használnak, mit tartanak jónak és mit látnak helytelennek a mások társas (online vagy offline) viselkedésében. Tanítsuk meg az e-mail-küldés és telefonálás szabályaira, járjunk elől jó példával – engedjünk neki betekintést abba, hogyan és mit kommunikálunk mi magunk szóban vagy írásban.

A kortársak közötti „drámák” több szülői figyelmet igényelnek

Tinédzser korban minden gyermek hasonlítgatja magát a társaihoz, illetve szinte mindenki megtapasztalja a kirekesztettség érzését is. Figyeljük meg, mennyire érzékeny a gyermekünk az ilyen helyzetekre, és aszerint irányítsuk: hogyan kerülje el a problémás helyzeteket, hogyan hagyja figyelmen kívül a provokációt, hogyan jelöljön ki a maga számára biztonságos határokat. Keressünk neki befogadó közösséget, szakkört, sportkört, ahol megtapasztalhatja, mennyire értékeli őt. Gondoskodjunk offline időszakokról számára – az állandó „hálózatban levés” rendkívüli teher, legyen élete a digitális világos kívül is.

Találjuk meg közösen a személyes és a nyilvános határát

Elsődleges szülői feladat az is, hogy jó példával előljárva megtanítsák a gyermekeket arra, mint jelent a „privát szféra”. Újfenntelhetetlen a szembenézés magunkkal: mi mit és milyen gyakran teszünk nyilvánossá? Kikérjük a nagybacska gyermek véleményét arról, hogy megoszthatjuk-e a fényképét? Ha már „muszáj” megosztani... Ezzel nemcsak személyiségi jogait védjük, de példát is mutatunk, hogy ő milyen módon, milyen elgondolások mentén osszon/ne osszon meg magáról és másokról képeket. Mivel a mai tinédzserek életének jó része a neten zajlik

– „Színház az egész világ!” –, érthető módon fontos számukra a digitális jelenlét. Ugyanakkor a szülőktől kell hogy legelőször hallja minden gyermek, hogy minden, amit internetre teszünk, e-mailben elküldünk, internetre csatlakoztatott számítógépen tárolunk, az potenciálisan nyilvános, hisz bármikor továbbküldhető. És minden megosztott tartalom potenciálisan örök: a képernyőfotó és a nyomtató feltalálása óta merő illúzió minden automatikusan törlődő üzenet és minden törlési kísérlet.

Digitális dzsungel: szüleidtől szeretettel

Az interneten a legvadabb tartalmak is egy kattintásra vannak, tehát bárki rájuk bukkanhat véletlen is, hát még ha még kíváncsi is rájuk? Ebből induljanak ki a szülők, amikor okoseszközt, és pláne saját okoseszközt adnak a gyermek kezébe. Orvosi javallat ugyan nincs (még) a „mobilérettségre”, de érdemes az eszköz megvásárlása előtt a gyermeket alaposan felkészíteni a veszélyekről, megtanítani védekezési és háritási stratégiákra, és főleg tudatni vele, hogy bármi felzaklató, sokkoló, ijesztő vagy fenyegető dolgot tapasztal, azt muszáj a szülővel megbeszélnie. Cserében a szülő megígéri, hogy nem dorongolja le a tilosba tévedt gyermekét – elvégre csak magát okolhatja, hogy beengedte őt a digitális dzsungelbe.

Hogy tíz év alatti gyermekünk a családi eszközt használva minél kisebb eséllyel találkozzon ilyen tartalmakkal, érdemes legalább a két leggyakoribb alkalmazásban (Google-kereső és YouTube) beállítani a biztonságos keresési szűrőket, illetve szülői felügyeleti software-t telepíteni. Ezek azonban nem csodaszerek, nem pótolják a szülőket, és csak addig biztosítanak részleges védettséget, míg a gyermek meg nem próbálja kikapcsolni ezeket. A nyílt, őszinte beszéd és a bizalom jobb „app” ezeknél. Óvakodjunk a túlreagálástól, mert ezzel örökre felszámolhatjuk annak esélyét, hogy tudassa velünk, ha bajban van. Muszáj beszélgetni, de empátiával, türelemmel, a határok és a szabályok értelmének újbóli megvilágításával. Ha pl. pornográf tartalmakat látott a gyermek, el kell mondani neki, hogy a pornográfia a valódi szexualitástól mennyire távol áll. Egy átlagos amerikai gyerek 11 évesen lát először pornográf tartalmakat – sokszor a szülei naivitását kihasználva –, lehet, nálunk sem jobb a helyzet. A gyermekeink egészsége miatt fontosabb, mint valaha, tudatni velük, hogy a szexuális kíváncsiság és fantázia természetes dolog, de a pornográfiában látható dolgok egyáltalán nem természetesek, és felnőtt korukban nem fogják örömeiket lelteni a szexualitásban, ha elvárásait a pornográfia formálja.

folytatás a 6. oldalon

folytatás az 5. oldalról

Folyamatos túlélőtábor online

A veszélyek, ha mégoly reálisak is, nem feltétlenül végzetesek, feltéve, ha ismerjük őket, számolunk velünk, ha vannak stratégiáink az elkerülésre és a váratlan helyzetek kezelésére. Tanítsuk meg a gyermekeket, hogy legyenek óvatosak. Ne osszanak meg semmit meggondolatlanul, pláne ne helyinformációt magukról. Hacsak nem akarjuk geolokátorral követni a gyermeket, magyarázzuk meg, hogy kapcsolja ki a helyinformációt a telefonján.

Nem állj szóba idegenekkel! Ez a szabály változatlanul igaz, elrettentő példát bőven találunk, beszéljük meg a gyermekkel az online ismeretség veszélyeit. Ne lepődjünk meg azon, hogy az „idegen” fogalma mást jelent a gyermekeknek ma, az IBFF-ek (Internet Best Friend Forever – Örökre a Legjobb Internetes Barát) korában. Mivel az interneten bárki bárkinek kiadhatja magát, muszáj a gyermekeket – kik a világ jószágában minálunk jobban bíznak, és ez így van rendben – figyelmeztetni a veszélyekre. Számos játék, pl. a Minecraft is lehet alkalmas arra, hogy idegenekkel lépjen kapcsolatban, nem elég azt tudni, milyen alkalmazást használ, hanem azt is, hogy hogyan, mire használja. Készítsük fel a „legrosszabbra”: Hogyan hoz döntést, ha veszélyes helyzetbe kerül (zaklatás áldozata, vagy zaklatás szemtanúja lesz)? A gyermekek, ha nem izoláltan, hanem szerető és gondoskodó, érdeklődő környezetben élnek, kevésbé vannak kitéve veszélyeknek az interneten is.

Elmélet a gyakorlatban

Reflektáljunk saját médiahasználati szokásainkra, mielőtt a gyermekek szokásain nagyon elszönyednénk: Mennyit és mikor telefonálok? Mennyit és mikor netezek? Miket osztok meg nyilvánosan? Hány közösségi médiát használok, mire és milyen gyakran? Mennyit csöng, pityog a telefonom, és mekkora készletet

érzek az azonnali válasza? A viselkedésem azt mutatja-e, hogy azok, akik velem egy szobában vannak, fontosabbak nekem, mint azok, akik a hálózaton akarnak éppen elérni? Mondom-e, ha a gyermekem szólít, hogy: „még 5 perc”... és fél óra múlva még mindig az e-mailjeim fölött gömnyedek? Aki elég bátor, kérdezze meg a gyermekét, mit gondol a szülei eszközhasználatáról... Mit gondolnak arról, hogy sokan mindent megosztanak magukról? Más kárán tanul az okos...

A fő cél persze nem a gyermekek ijesztgetése. A gyermekek számára a nethez és a telefonhoz ezer pozitív érzés társul. Ha mi csak az ördögöt látjuk benne, nehezen fogunk közös nevezőre jutni. Bátorítsuk a gyermekeket, hogy beszéljenek a digitális eszközök hasznáról. Hogyan lehet legtöbbet kihozni belőlük? Mostanában mi a „divat” az online világban, a vloggerek között, a videóban? Mi az a jó dolog az online világban, amit offline nem kapsz meg? És mi az a való életben, amit nem pótol a net?

Egy nemrég megjelent folyóiratcikkben azt tanácsolták a szülőknek, hogy legalább heti háromszor beszélgessenek a gyermekükkel az internetről... Első hallásra túlzásnak tűnik, de ha a fenti szempontokat meggondolandónak tartjuk, bőven jut téma, akár a hét minden napjára is.

Szülőnek lenni manapság kemény munka. Ugyanakkor a

szülők a megnövekedett felelősségük vállalásában nincsenek egyedül. A pedagógusok, segítők, tanácsadók és pszichológusok nem végezhetik el a szülők munkáját, de sokban segíthetik azt. Ezért is hiánypótló ez a lapszám, ahol együtt vannak sokan, akik támogathatják a szülőket, akik készek együtt gondolkodni velük szülői értekezletek, iskolai órák vagy civil rendezvények keretében. A Spektrum Oktatási Központ nevében mi is felajánljuk a segítségünket.

Lázár Csilla
ügyvezető igazgató,
Spektrum Oktatási
Központ

Lélekápolás felnőtteknek

Látszat vagy lényeglátás

Az egyik paptestvér mesélte, kirándulni ment a hegyekbe serdülőkorú fiatalokkal. Gyönyörű természeti környezetben, ragyogó napsütésben többször arra lett figyelmes, hogy a fiatalok egyenként vagy csoportban megállnak, és okostelefonjuk fölé hajolva vagy játszanak vagy messengereznek. A kolléga elmesélte, hogy szomorú volt, mert miközben ő a táj szépségeiről mesélt, ők telefonjuk kis képernyőin csüngtek. Jó magam is ismerem a jelenséget. Mégis, miközben mesélt az atya, elgondolkodtam azon, hogy vajon hányszor vagyok én is az elválaszthatatlan telefonomnak rabja, vagy hányszor hajlok én is önmagam kis világa fölé úgy, hogy észre sem veszem, hogy mi történik körülöttem, vagy kik vesznek körül engem.

Az internetes közösségi oldalak történéseit figyelve megállapítható, a látszat lett a fontos: ránézünk egy képre és görgetünk tovább, a lényeg elszalad. Nem az lett a fontos, hogy lényünk mélyen kik is vagyunk, hanem, hogy mi a felszín, milyen benyomást keltünk a másikban! S ez az egész kultúránkra jellemző lett! Lehet, hogy belepesztulok egy vendégségbe, de azt akkor is megcsinálom, mert mit is mondanak!... A kérdés tehát az, tudok-e mélyebben látni, vagy törekszem-e arra? Mennyire vagyok nyitott a lényegre? A lényeglátáshoz erőfeszítés kell, csúcsokat kell megjárni!

A színeváltozás történetében (Mt 17, 1-9) Jézus a három apostolt, Pétert, Jakabot és Jánost felviszi egy hegyre, hogy megtanítsa őket valamire. A nyitottság és a látás leckéjére! Meglátják Urunk isteni arcát! Jézus felviszi egy hegyre, hogy tanuljanak meg látni. Nem azért, hogy felülről uralkodóan lefelé nézzenek és életük képei felé hajoljanak, hanem hogy tanuljanak meg a magasból látni és átlátni a dolgokon. A képek, történések felülete, a látszat mögé látni.

Angelus Silesius német katolikus költő és misztikus (1624–1677)

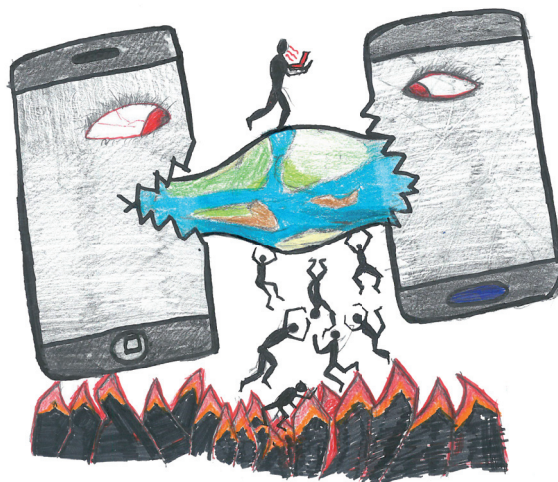
egyik írását olvastam valahol, szabad fordításban így hangzik: ott járj, ahol nem lehet, oda nézz, ahol nem lehet látni, ott hallgass, ahol semmi sem szól és visszhangzik: és ott leszel, ahol Isten beszél.

Péter amikor megtapasztalja a mély isteni élményt, vissza akar térni a látszathoz, a kultuszhoz, a szimbólumokhoz: Építünk három sátrat... Isten titokzatos hangja ezzel szemben arra biztatja, hogy Jézust hallgassák, minden helyzetben, a látszólagos veszteségben is őt keressék. A láthatóban a láthatatlant! A látható Jézus a láthatatlan Istenhez, a Lényeghez vezet. Arra vannak az apostolok meghívva, hogy kinyissák szemüket, hogy a szellemi és lelki horizontjaikat kiszélesítsék, hogy ne álljanak meg a látszatonál. Nem könnyű, mert megszokták, hogy csak magukat lássák. Mint mi, akik azt nézzük, hogy mennyi lájkot kapunk az életben, mennyien figyelnek ránk. A magunk kis létének horizontja, képernyője köt le, problémáink, félelmeink. Arra biztat Jézus, emeljük fel fejünk.

Ez az én szeretett fiam, akiben kedvem telik. Őt hallgassátok! Egyrészt egy meghívás, hogy ne lefelé, a magam világa felé tekintgessek. Gyakran életem apró kis világa anynyira leköt, hogy nem tudok felnézni, képtelen vagyok látni. Adjak időt a „magasabb” dolgoknak s akkor onnan felülről és mélyebben fogok látni! Az Istennek szentelt idő segít ebben. Másrészt ez a mondat, az Atya szava a Fiúhoz. Hány gyermek szeretné hallani szüleitől: te vagy az én szeretett fiam, gyermekem! Hányan szerettük volna, szeretnénk hallani! Ha megállok Istennek, akkor ezt is mélyebben fogom hallani: Szeretve vagyok! Időt hagyni tehát a léleknek: imádság,

szentírás, szentségek, egymással töltött minőségi idő! Milyen jó lenne, ha annyit néznénk a bibliába, mennyit a telefonunkra nézünk!... Élesebben látnánk és hallanánk!

Veress Sándor
plébános

Gyermekeink online biztonsága

Biztonságosabb internetezést!

Alapvető szükségletünk a biztonság iránti igény, ezért természetes, hogy gyermekeinket az interneten is meg szeretnénk védeni minden veszélytől. Teljesen biztonságos internet azonban nem létezik, mint ahogy nincsen teljesen biztonságos élet sem. Gyermekeinket azonban felkészíthetjük az előforduló veszélyekre, felvértezhetjük őket kellő érzelmi munícióval, hogy ne sérüljenek, másokat se bántsanak, adott helyzetben jól döntsenek, illetve baj esetén tudják, hogy kihez forduljanak.

A szülők többsége csak részben ismeri a gyermeke által használt oldalakat, alkalmazásokat, játékokat, ezért nincs is mindig tisztában azzal, hogy milyen hatások érik a gyermekét. Gyakori a világhálóhoz való végtelen viszonyulás: vagy szélsőségesen korlátozzák a gyermek internethasználatát, vagy (és ez a gyakoribb) a gyermek maximális szabadságot élvez és saját telefonján vagy táblagépén mindenféle korlátozás nélkül barangolhat.

Pedig nagyon fontos lenne ismerni gyermekeink online és offline életét egyaránt, a legnagyobb védeltséget ugyanis bármilyen veszély esetén a jó szülő-gyermek kapcsolat biztosítja, melynek alapja a bizalom. Ha a gyermekünk a saját szobájában, a saját telefonján azt tesz, amit akar, akkor könnyen lehetséges, hogy kialakul egy teljesen párhuzamos online élete, amely köszönő viszonyban sincs a valódival, ráadásul szülőként erről mit sem tudunk. Kényelmes lehet az online bébiszitter (régébb a tévé volt az), de ha nem nézünk néha a körmére, fogalmunk sem lehet, hogy mit művel olykor a gyermekünkkel. Legyünk tehát kíváncsiak a csemeténk kedvenc videóira, videósaira, játékaikra, ahogy a való életben is odafigyelünk arra, hová megy és kikkel játszik. Sőt, ha elvárjuk, hogy a megbeszélte időpontban hazaérjen, akkor az is logikus elvárás, hogy az internetezéssel töltött időkeretet is felelősséggel használja. Ebben mi, szülők lehetünk a példaképek, ha egyensúlyban tudjuk tartani online és offline életünket.

Manapság egy átlagos felnőtt, kamasz és sok kisebb gyerek is több időt tölt el internetezéssel, mint alvással. Már önmagában az alváshiány is rengeteg veszélyt rejt magában (koncentrációs és tanulási nehézségek, az immunrendszer alulműködése), hát még, ha hozzáadódnak az internet-specifikus ártalmak, mint az online zaklatás (cyberbullying) vagy az életkornak nem megfelelő tartalmakkal való túl korai és védtelen találkozás (pornográf,

agresszív, anorexiát, öngyilkosságot, szerhasználatot népszerűsítő tartalmak).

Kisebb gyermekeknél alapvető fontosságú, hogy az általa használt eszközökön szűrőket használunk, de legyünk tudatában annak, hogy semmilyen alkalmazás sem nyújt teljes biztonságot, ráadásul egy másik gépen, például egy osztálytársánál, unokatestvérénél bármilyen tartalomhoz hozzáférhet. Lényeges tehát arra felkészíteni a gyermeket, hogy ha ilyen tartalmakkal találkozik, akkor ne féljen beszélni róla a szülővel, ugyanis ami megbeszélhető, az valószínűleg nem lesz traumatizáló.

Beszélgünk a gyermekünkkel az online világ előnyeiről és hátrányairól egyaránt. Az internet démonizálása helyett mutassuk be, mennyire hasznos. De beszéljünk a veszélyekről is, például arról, hogy a közösségi médiában egy ellopott fotóval bárki bárkinek kiadhatja magát, és az a jóképű lány/srác, akit személyesen nem ismer, de rendszeresen chattel vele, az lehet egy idős ember, egy bűnöző, vagy akár a saját anyukája is. Tanítsuk meg a gyermekünknek már zsenge korától, hogy kétszer is gondolja át, milyen üzeneteket küld, vagy milyen gondolatokat, képeket oszt meg, mert az internet nem felejt. Hiába törüljük később a hirtelen felindulásból megosztott tartalmakat, azok egy mozdulattal lementhetők valakinek a számítógépére.

Beszélgünk az interneten terjedő álhírekről, tanítsuk meg, hogy kritikusan viszonyuljon, és ismerje fel a hiteles forrásokat. Ez egyáltalán nem könnyű, sok felnőttnek is gondot okoz.

Az utóbbi években világszerte elharapózott az online zaklatás, amely talán még a valós, szemtől szembeni zaklatásnál is félelmetesebb. Míg az utóbbi meghatározott helyhez (például edzőterem, iskola) és időhöz (délután 5-6-ig) kötött, addig az online zaklatásnak nincsenek időbeli és térbeli határai, tehát bármikor veszélyeztetheti gyermekünk lelki jóllétét. Ráadásul az online zaklatás azért is szörnyű, mert nemcsak néhány ember látja és hallja, hanem az esetleges megosztásoknak „köszönhetően” akár több ezer is. Továbbá az online térben általában meggondolatlanabb, sokszor durvább a kommunikáció stílusa, hiszen nincs meg sokakban az az egészséges gát, amely visszatartó erő lehet, ha látjuk a másik ember szenvedését.

Beszélgünk arról gyermekeinkkel, hogy minden olyan tartalom, üzenet, komment, kép, videofelvétel, mém online zaklatás eszköze lehet, amit egy ember vagy egy csoport azért oszt meg,

hogy valakit, vagy valakiket megalázzon, megszegyenítsen, nevetségessé tegyen, megbántson vagy akár megfenyegeessen. Ezek a tartalmak akár nyilvános formában, akár zárt csoportban kerülnek megosztásra, helytelenek, hiszen komoly lelki következményei lehetnek, és akár tragédiához is vezethetnek. Ráadásul ezek a tettek sok esetben törvénybe ütközőek, hiszen pl. másról felvételt készíteni – az illető beleegyezése nélkül – tilos.

Hívjuk fel a gyermekeink figyelmét arra, hogy sok esetben történik szexuális visszaélés meztelen fényképekkel. Van olyan eset, hogy önként, kérésre vagy fenyegetés hatására küld egy gyerek vagy egy tinédzser meztelen képet magáról a barátjának vagy akár egy idegennek. Ha egy gyerek ilyen tesz, akkor ne őt hibáztassuk. A kiskorúakról készített meztelen képek készítése, tárolása vagy továbbküldése egyaránt gyermekpornográfiának minősülhet, és akár börtönbüntetés is járhat érte. Hívjuk fel a figyelmét arra, hogy ha valaki ilyen kéme tőle, akkor valószínűleg kedves és hízelgő, esetleg fenyegető lesz vele, vagy ígérni fog valamit, amire ő vágyik. Semmi esetre sem kell teljesíteni a kérését, és azonnal szólni kell egy felnőttnek. Megnyugtató lenne, ha a gyermekek úgy ismernék a következő lépéseket, mint a szorzótáblát.

Ha valaki kényelmetlen, kellemetlen vagy fenyegető üzeneteket ír, akkor ezt tedd:

1. Ne válaszolj!
2. Mentsd el a fenyegető felkérést vagy tartalmat. Készíts képernyőfotót, print screent.
3. Szólj egy felnőttnek, akiben megbízol. Annál fontosabb ez, minél inkább titoktartásra buzdít az illető.

4. Tiltsd le a fenyegető ismerőst!

5. Felnőtt segítségével jelentsétek az esetet annak súlyosságától függően az illető iskolájának, szüleinek és/vagy a rendőrségnek.

Az utolsó lépés azért is fontos, hogy más gyermekét is védjük az esetleges bántalmazástól.

A bullying/cyberbullying elleni fellépés nemcsak a családok dolga, hanem az iskoláké, közösségeké is. Külföldi példák azt mutatják, hogy azokban az iskolákban, ahol érdemben foglalkoznak a témával, csökken a bántalmazás mértéke.

A szülők sokat tehetnek gyermekeik biztonságos internet-használata érdekében akkor is, ha felelős viselkedésre buzdítják őket, és megtanítják az online etikett alapszabályaira. Ha nem is használják, fontos, hogy tisztában legyenek a gyermekeik által használt olyan közösségi médiafelületekkel, oldalakgal, mint a Facebook, az Instagram, a Snapchat, a Whatsapp, a Viber, a www.Sarahah.com.

Tudnunk kell, hogy az egyszeri felvilágosítás, beszélgetés nem elég. Az internet folyton változik, az erről való tudás és diskurzus frissítése kötelező.

Tájékozódjanak a www.biztonsagosinternet.hu, a www.saferinternet.hu oldalakon. Kiskamasz kortól mutassák meg gyermekeiknek a www.yelon.hu szexedukációs oldalt. Továbbá legyen elérhető az erdélyi telefonos lelkisegély-szolgálat telefonszáma.

**Dimén-Varga Tünde iskolapszichológus,
integratív gyermekpszichoterapeuta**

Nyugtató

„Az élet ERŐszakos oldala” iskolai oktatóprogram

Az életERŐnket szabadon használhatjuk építésre, rombolásra, újjászervező néha a lehetőség, hogy mennyire szabadok vagyunk annak megválasztásában, hogy mire irányul a figyelmünk, erőnk, mit erősítünk magunkban. Mire használjuk erőnket: kontrollra, hatalmi erőfitogtatásra vagy kreativitásra, szeretet-megnyilvánulásokra? Kockáztatjuk vagy sem a meghittségből fakadó sebezhetőséget, gyengeség vállalását, vagy manipulálunk, sakkozunk, játszázunk? Ilyen és ehhez hasonló lelki nüanszokra hívja fel a diákok figyelmét Az *Élet erőszakos oldala* oktatóprogram, rendkívüli osztályfőnöki óra keretében. Az élet eme oldala is valóság és ennek a szemlélésére, az ERŐ különböző megnyilvánulási formáinak a megfigyelésére és a lelki-teszi következményeivel való szembesülésre adott alkalmat ez a program. A tavalyi felkérés még inkább motivált bennünket a tudatosabb szerepvállalásra a segítői hálón belül. A nők elleni erőszak elleni mozgalom (Neeem.ro) megelőzésére irányuló társadalmi szintű megmozdulásban a program egyik szakmai partnereként léptünk színre. Azóta még inkább szakmai életünk részévé vált a bántalmazás tudatos megelőzése, az áldozatok támogatása telefonon vagy személyesen, minden olyan tevékenység, ami eme jelenség visszaszorítására irányul. A fő téma az órán a bántalmazás, annak formái, családi, iskolai közegben, illetve párkapcsolati téren, 12–18 éves fiatalok részére. Ez egy prevenciós foglalkozás, amelynek célja: felhívni a figyelmet a téma fontosságára, kölcsönös tiszteleten alapuló viselkedésre és jól működő, erőszakmentes kapcsolatok kialakítására bátorítani a fiatalokat; információt nyújtani számukra a családi, iskolai és párkapcsolati erőszak formáiról és következményeiről.

A program első szakasza 2017. április–június között zajlott Hargita, Maros és Kovászna megye iskoláiban, 14 szakember segítségével. 60 óra keretében 1500 fiatal sikerült elérni első körben. Az őszi szakaszban folytatódtak Székelyföldön is az órák, és sikerült kiterjeszteni a programot Kolozs, Bihar, Szatmár és Szilágy megyéire is, 12 szakember bevonásával, akik az adott régiókban élnek és dolgoznak, 4000 diákot szólítva meg. Abban bízunk, hogy az órák után a diákok felismerik, miként lehet elérni az erőszakos kapcsolatokat, illetve kimenekülni belőlük; miért fontosak a segítő kortársak, az erre vonatkozó jogok és törvények ismerete, a segítő-támogató szolgálatok, hol mikor és hogyan érhetőek el számukra is. A résztvevő diákok visszajelzései alapján céljainkat elértük, sőt nagyon sokan kifejezték igényeiket

e program folytatására, és annak a fontosságát, hogy még több diák, iskola részesüljön a program által nyújtott ismeretekben.

A munka folytatódik idén is, 8 megyében, 22 szakemberrel, körülbelül 3000 diákért. Csepp a tengerben... mégis ilyen cseppekkel színeződik át a Hatalom, az Erő, a Kontroll tere és veszi át helyét a Tisztelet, Szelídség, Szeretet...

„Letörli a könnyet minden arcról...” a mottója az Áradat Egyesületnek, úgy, ahogy ez a program is megvalósítja ezt. Szép munka, folytatjuk idén is újabb 120 órával.

A visszajelzésekből, amelyeket a kollégákkal közösen gyűjtöttünk össze, mellékelünk néhányat.

Mit tanultál?

- az erőszak különböző formáival szemben nem maradhatok passzív
- hogy milyen egy egészséges párkapcsolat

Milyen érzések vannak benned?

- leginkább elégetettséggel tölt el a tudat, hogy az emberek foglalkoznak ezzel a témával és előadásokat szerveznek a mi generációnknak (több visszajelzés is igazolja ezt a tényt)
- most tudom igazán átérezni, milyen szerencsés vagyok, hogy egy szerető családban nőttem fel

**Simó Irma klinikai pszichológus,
mentálhigiénés szakember,
az Áradat egyesület szakmai vezetője**

HOVÁ FORDULHATOK?

**Család, szülők, egy bizalmi személy, osztályfőnök,
iskolapszichológus, Erdélyi Internetes Lelkiségegy
Szolgálat – zöld szám: 0267 983**

**Gyermekvédelem:
Zöld szám 0800 800 303 – CV, HR
0800 800 883 – MS**

www.aradat.ro
www.hallgatlak.ro

Gyermekvédelem: www.protectiasocialacv.ro
www.dgaspcmures.ro, www.dgaspchro.ro

Gyermekeink online biztonsága

Szexing. Miii-ting???

Körülbelül annyira állnak értetlenül a tinédzserek a kifejezés előtt, mint ahogy a cím próbálja érzékelteni. Mert többnyire ismeretlen számukra a fogalom. A jelenség viszont, amit az megnevez, korántsem az.

A szexing szó tulajdonképpen a szex és a texting angol szavak összeolvadásából keletkezett, és nem jelent mást, mint a szexuális tartalmú, erotikus képek, videók online küldését. És bár korántsem kizárólag a kamaszok világában fellelhető jelenségről van szó, hiszen sok felnőtt pár is kifejezetten erotikusnak, izgatónak tartja az ilyen felvételek egymásnak való küldését, mégis a kamaszok körében zajló szexing kap nagyobb nyilvánosságot. Ennek a magyarázata egyszerű: párkapcsolatban élő, de akár futó kalandba keveredett felnőttek többnyire már felelősen tudják kezelni a szexuális életüket, náluk már számottevően ritkábban fordul elő a partner bizalmával történő ilyen mértékű visszaélés. Mindez viszont a kamaszoktól nem mondható el. Legalábbis nem általánosítva.

Gondolom tehát, hogy a kedves olvasó is érti már: nem kifejezetten a szexing jelenti a gondot, hanem annak elterjedése. Azaz, a bizalmasan átküldött, vagy intim körülmények között készített fotók, videók megosztása nyilvános, online felületeken. Képzeljük el a lelki szemeink előtt azt a szerelmes, naiv kamaszlányt, aki az addig sosem tapasztalat érzelmektől elhomályosított elmével, teljes bizalommal küld egy magáról készített erotikus fotót a neki udvarló fiúnak, és egy reggel az iskolában azzal szembesül, hogy mindenki őt bámulja, az ő háta mögött kuncog, rá mutogat ujjal, őt tartja az iskola szájájának...

Vagy azt a kamaszt, aki egy buli hevében, netán holmi alkohol vagy más szer hatása alatt olyan szexuális kalandba keveredik, amelyet, kijózanodva, legszívesebben örökre elfelejtene, de nem teheti. Mert pár nap múlva az aktusról készült felvétel szembejön vele a közösségi médiában. Még elmenekülni sem lehet, mert mindenhol, mindenki látja-láthatja, hogy ő mit tett... Segítség pedig sehonnan sem jön, a szülők, ha megtudják, el vannak foglalva a maguk szegyenével és dühével, a pedagógusok többnyire tehetetlenül állnak a jelenség előtt, a kortársak pedig, akik egyébként a kamasz számára a legfontosabbak, kacagnak, gúnyolódnak, megbélyegeznek... Az áldozat pedig elszigetelődik, küzd a szégyennel és a bűntudattal, nem ritkán egészen a depressz-

zióig sodródik, vagy egyetlen megoldást lát a helyzetére: az öngyilkosságot. Tévedhet egy kamasz akkorát, hogy ezt érdemelje?

A tinédzserek a legtöbb esetben fel sem mérik, mekkora veszélynek teszik ki magukat abban a pillanatban, amikor készítenek egy erotikus képet magukról, esetleg hagyják magukat lefilmezni szex közben. Mert ha megbízhatónak is bizonyul az illető, akinek birtokába kerül a felvétel, még mindig elhagyhatja a telefonját, ellophatják tőle, vagy ki tudja, még milyen módon kerülhet illetéktelen kezekbe. És onnan már nincs visszaút...

Talán egy fontos aspektusát még érdemes kiemelni a témának: azon túl, hogy a szexing-botrányokban miféleképpen hangsúlyosan az áldozat hibáztatása zajlik (tehát az bűnhődik, aki a felvételen látszik, nem az, aki megosztotta a felvételt), a kamaszokkal folytatott beszélgetésekben az is igen szépen kirajzolódik, hogy teljesen más elbírálás alá esik egy nyilvánosságra került szexing esetében egy lány, mint egy fiú. Hogy mennyire tisztességes a kettős mérce? Az osztályokban erre a kérdésemre már ritkán jön válasz, de az elgondolkodó, vagy éppen lesütött tekintetéből látom: értik, érzik, hogy semennyire.

A csíkszeredai Lélek-Műhely Egyesület szakembereiként az utóbbi időben egyre több felkérést kapunk, hogy rendkívüli osztályfőnöki órákon a szexing témáját beszéljük végig középiskolás diákokkal. Minden ilyen órán jól látható, hogy őket érzelmileg igen mélyen érintő problémáról van szó, érzik, hogy valami olyasmi történik az online térben, ami nem jó, de sodorja őket a kortárshatás, a megfelelni akarás, a nyájszellem, ha kacag rajta mindenki, hát kacagnak az áldozaton ők is, még azok is, akik szívük szerint világgá ordítanak, hogy legyen elég, ne bántsátok tovább! De az órák végére szépen látszik, hogy mennyire empatikusak tudnak lenni, ha van valaki, aki ráirányítsa a figyelmüket arra, amit az áldozat kénytelen átélni, és mennyire elkomolyodott arccal fogalmazzák meg végszóként, hogy az intimitásuk védelme, a rájuk bízott titkok megóvása, egymás védelme nemcsak a való világban, de az online térben is az ő felelősségük.

Forró-Erős Gyöngyi
pszichológus, mentálhigiénés szakember

Kitekintő – Interjú

Safer Internet Program

A magyarországi Safer Internet Program két munkatársával beszélgettünk, Dr. Baracsi Katalin internetjogással, aki a program külső tanácsadója is, és Sterner Zoltán oktatásianyag-fejlesztővel.

– A Nemzetközi Gyermekektől Szolgálat 2009 óta működteti a Safer Internet Programot (SIP), amelynek célja a biztonságos és tudatos internethasználatra nevelés. Mivel a SIP mögött egy konzorcium áll, a több lábon álló program az oktatási tevékenységek mellett az illegális, káros tartalmak bejelentésére is lehetőséget biztosít. A program munkatársaiként hogyan látjátok, melyek azok a közösségi igények, amelyeknek a megválaszolására ez a többoldalú kezdeményezés létrejött?

B. K.: A Nemzetközi Gyermekektől Szolgálat Safer Internet Programja egy uniós kezdeményezésre jött létre, és nemcsak Magyarországon, hanem más országokban is működik. Nálunk attól különleges, hogy három szervezet dolgozik benne együtt. Abban a szerencsés helyzetben voltunk, hogy a Gyermekektől Szolgálatot, több évtizedes, gyerekekkel való tapasztalatára alapozva első körben kiválasztották erre a feladatra, és úgy gondolták, hogy alkalmas lenne arra, hogy egy ilyen új területen, amely a digitális műveltséghez kapcsolódik, fel tudjon lépni. Ez azért számunkra is egy új témakör volt, bele kellett tanulni. Azt gondolom, hogy nagyon jól sikerült ez a folyamat, mert olyan szakértőket találtunk az oktatói csapatunkba, akik segítenek ezeknek az információknak a naprakészen tartásában. És két olyan másik szervezettel dolgozunk együtt, akik az éppen krízishelyzetben lévőknek is segítséget nyújtanak: az egyikük a Kék-Vonal, amelyik gyerekek számára üzemeltet egy lelkeség-telefon- és chatvonalat. Ha pedig káros tartalmak miatt kérünk segítséget, akkor a biztonságosinternet.hu csapatához lehet fordulni, ahol a bejelentő lap kitöltésével kell jelezni, hogy az illető adathalászos vagy internetes csalás áldozata lett-e, vagy hogy feltörték a Facebook-profilját, esetleg zaklatták, vagy erőszakos, káros, szexuális tartalmat talált a világhálón, és kérheti, hogy ezt eltávolítsák. Úgyhogy nagyon fontos – ebben az együttgondolkodásban, hogy minél tudatosabban használjuk a világhálót –, hogy legyenek olyan segítő felületek, ahová bárki fordulhat, és ne érezze magát egyedül az online térben.

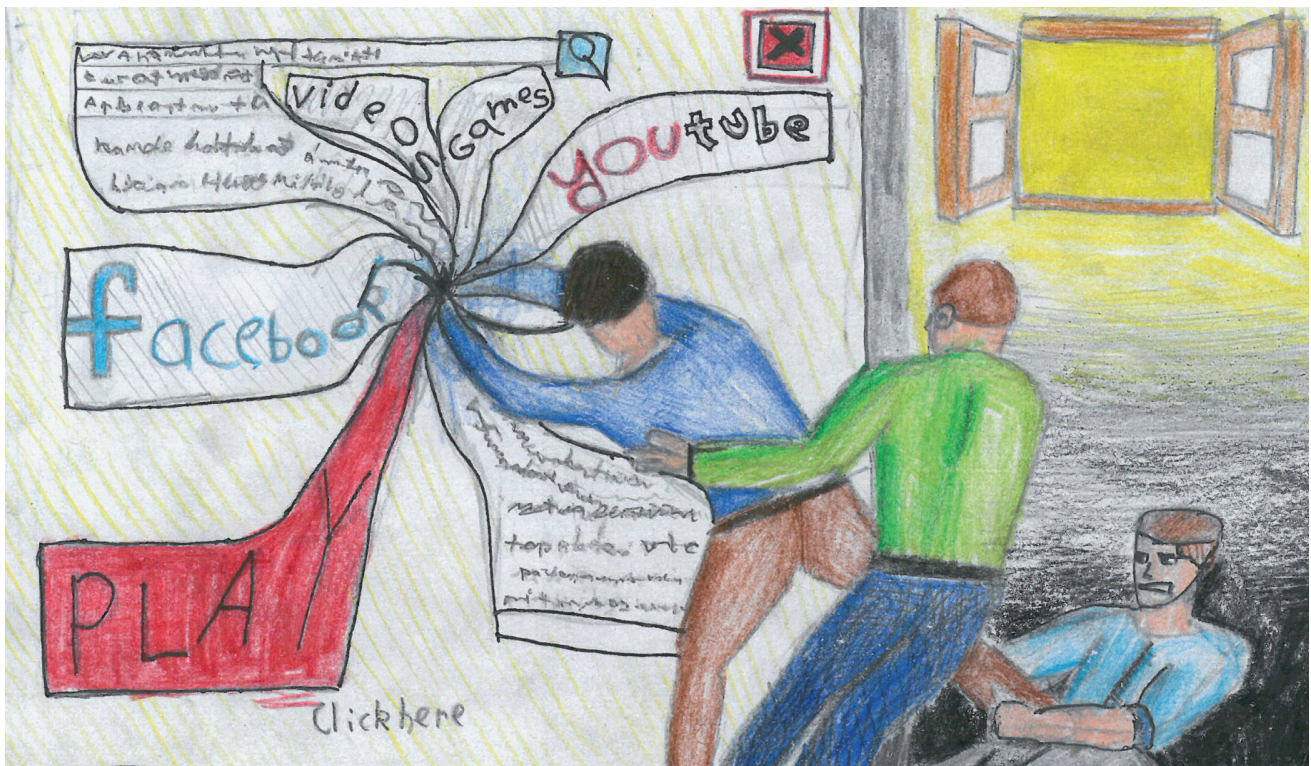
A program azóta is európai uniós forrásból működik, egy nagy nemzetközi hálózat, a European Schoolnet tagjai vagyunk. Félévente szakmai egyeztetéseket tartunk más orszá-

gok Safer Internet munkatársaival, a felmerülő problémákról közösen gondolkodhatunk.

És igenis van igény erre a társadalom részéről, mert az embereknek egyre több rossz élményben is van részük a világhálón. Változott az a szemlélet, ami kezdetben volt, hogy oké, történt velem valami az interneten, de nem foglalkozom vele és elmúlik. Egy internetes zaklatás nem az az eltűnő kategória, akár több éven keresztül is eltarthat. Vagy ha a netes keresgélesem során, mondjuk, folyamatosan erőszakos tartalomba ütközöm, nyilván ez rombolja a felhasználói élményt. Úgyhogy az emberek szívesen fordulnak a segítő felületekhez is, mert tudják, hogy igazi emberek ülnek mögöttük, akiknek az a célja, hogy biztonságosabbá tegyék a világhálót.

– Hogyan zajlik az oktatás? Mennyiben szükséges az oktató szakemberek folyamatos továbbképzése, illetve újak kiképzése?

B. K.: Nagyon szerencsésnek mondhatjuk magunkat így, hogy ez egy országos program, mert mostmár alig van Magyarországon olyan hely, ahol ne jártunk volna. És egy felkérést sem kell visszautasítanunk amiatt, hogy nincs szakemberünk. Különböző életkorú személyek, különböző szakmai háttérrel csatlakoztak ehhez a programhoz. Mindannyiukban közös az, hogy van valamilyen gyerekekkel és fiatalokkal kapcsolatos tapasztalatuk vagy olyan informatikai ismeretük, amit jól lehet használni a biztonságos internetezés oktatásában. Stabílan, most már így a program kilencedik évéhez közeledve, egy jópofa oktatói gárdával dolgozunk, fizetett és önkéntes oktatókkal is. Sokan ismerik is egymást, és vannak olyan alkalmak, ahol együtt lehet dolgozni. Jelentkezés alapján veszünk fel újakat az oktatói csapatunkba. Most is vannak folyamatosan új jelentkezőink, akik egy mentorálási folyamatban is részt vesznek a munkájuk kezdetén. Megismerik azt a tananyagot, amivel be tudnak menni egy iskolai osztályba, vagy egy felnőtteknek szóló foglalkozást tudnak tartani. De ez egy olyan terület, ami percről percre változik! Ezért az oktatóknak is naprakésznek kell lenniük. Ehhez heti hírlevélben osztunk meg velük aktualitásokat. Gyakran tartanak informatikai cégek, állami szervezetek ingyenes workshopokat az oktatóknak, és igyekszünk adaptálni a külföldi jó gyakorlatokat is. Nagyon sok anyag elkészül magyar nyelven, vannak kézikönyvek, melyeket eljuttatunk az oktatóinknak.

S. Z.: A tananyagot a 9 év alatt folyamatosan fejlesztettük az igényeknek és a felmerült problémáknak megfelelően úgy tartalmilag, mint külalakilag. Mivel elég száraz témákat ölelnek fel, különböző videobejátásokkal fel lehet dobni az előadásokat. Nagyon sok kisfilmünk van külföldi és hazai forrásból, ezekből lehet variálni korosztálynak megfelelően is.

A felkészülés nagyon fontos. Ha az adott csoportban történt valami előzetesen, ami miatt szeretnék az oktatást, akkor csak arra a témára építem fel azt a 40-45 percet. Ha például egy zaklatás történt, akkor azt a témát járjuk körül. Ha csak szeretnék egy általános ismeretterjesztést, akkor ez az, ami a legnehezebb, hiszen 45 percbe nem tudsz annyit belezsúfolni, ami egy általános témakört fedlelne. Ilyenkor megszűnjük, hogy miről is beszéljünk, miről ne. Rákérdezzünk a gyermekek tudására bizonyos témákban.

A tananyagot úgy építjük fel, hogy a legkisebb problémától a legnagyobbig jussunk el, mert végül is az egyik a másikra épül. Az alapokkal kezdjük: mi az informatikai higiénia, mik a biztonságos jelszavak, szörfözés, levelezés, letöltés, csetelés. Szépen lassan eljutunk a selfie témához, a fényképekhez, a képmásokhoz való jog kérdéséhez, majd tovább a bosszúpornóig, ami most sajnos a netes visszaélések csúcsa, ami a gyerekek között is megjelent.

– Több tématerületet érintenek az oktatási tevékenységeitek: a személyes adatok védelmét, az online zaklatást, a netikettet, a webes identitást. Hogyan látjátok, az előbb említett bosszúpornó jelensége mellett melyek azok a témák,

amelyeknek most, aktuálisan a legnagyobb relevanciája van? Melyik kapcsán érzik a legtöbb meghívás a társadalom, a közösségek részéről, illetve hogyan érzitek ti mint szakértők, hol kellene a leginkább beavatkozni?

B. K.: A gyerekek között most óriási slágertéma a mindenféle játék, az adatbiztonság, az ismeretlennel való találkozás, és életkortól függetlenül, mondjuk 10-től 18 éves korig biztosan, az internetes zaklatás és a cyberbullying, amiről beszélni kell. Illetve arról, hogy ez bűncselekmény, és hogy ennek következményei vannak. És szerintem most tart ott ez a projekt, legalábbis a saját közvélemény-kutatásom alapján ezt látom, hogy a gyerekeknek már vannak biztos alapjaik. Amikor elkezdődött ez a program, akkor tényleg nagyon sokat kellett ilyenekről beszélni, hogy nem a kutyád neve, meg nem a saját neved a jelszó. Ilyeneket még a gyerekek is megmosolyognak. Meg azt például, hogy ha rákattintok a szerencsekerékre, akkor nem fogok okostelefont nyerni. Már ezt is jól tudják. Az elején ilyeneket is el kellett magyarázni. Én azt érzem, hogy most egy kicsit a felnőttek kerültek hátrányba a gyerekekkel szemben, és ahhoz, hogy egy picit jobban megértsék, hogy a gyerekeknek miért olyan fontos ez a világ, és miért vált annyira elsődlegessé a valós élethez képest, ahhoz talán több érdeklődést kellene a felnőttek részéről tapasztalni. Itt is van javulás, mert mondjuk a 30-as, 40-es szülői generáció nagyon nyitott, és ő maga is több mindent használ az interneten. De mondjuk egy többgyerekes családnál vagy az 50 pluszos szülőknél megtalálni a hangot, és meggyőzni őket arról, hogy az internet

nem ördögtől való dolog – az már egy jóval nehezebb folyamat. Pedig így olyan értékes dolgokat veszítenek el, hogy nem fogják érteni, miről beszél a gyerek, és kimaradnak a saját gyerekük gyerekkorából. Ezt szerintem érdemes lenne megelőzni azzal, hogy sokkal nyitottabban állnak a kérdéshez. Nem kell a gyerekek után rohanni, meg nem kell minden applikációt meg közösségi oldalt kipróbálni, csak ha a gyerekek erről szeretnek beszélni, akkor hallgassák meg őket.

S. Z.: A mai világban a legnagyobb probléma a fiataloknál valóban a cyberbullying, a netes zaklatás, valamint az, hogy a legjobb barátok visszaélnék egymás bizalmával. Ez lehet egy fénykép kapcsán, de lehet akár a teljes Facebook-fiókjuk kapcsán is. Nem egyedi eset, amikor a volt barátja a saját Facebookján keresztül próbálja meg visszaszerezni a lányt, mindig feltöri azt, és zaklató üzeneteket ír. És nincsenek azzal tisztában, hogy ez bűncselekmény. És hiába 14 év a korhatár, egy 13 éves gyerekekkel szemben nem tudunk mit csinálni, és itt jön be a képhe a szülői felelősségvállalás. Mi rendszeresen elmondjuk, hogy anélkül mi nem fogjuk megváltani a világot, szükséges a szülők aktív együttműködése. A gyerekek igenis tessék elbeszélgetni, meg kell ismerni, nemcsak a valós, hanem a netes barátait is, azt a közeget, ahol egész nap fent van. Facebookozik, Snapchattal, Instagramozik vagy akármi, ismerjük meg a technológiát, hogyha netán probléma van, akkor ezt meg lehessen beszélni és közösen megoldani. Az én tapasztalataim alapján a szülők nagyon elzárkóznak ezektől a dolgoktól, sőt nem is értik, mi a probléma, miért kell erről beszélni.

– Szóval akkor a program megpróbál a szülőknek abban is segítséget nyújtani, hogy korrektül és bizalmi alapon kezdeményezzék a beszélgetést erről a témáról a gyermekükkel?

S. Z.: Igen, a célok között is ott van és magában a felnőttoktató anyagban is benne van, hogy hogyan kellene a gyermekhez viszonyulni. Nekünk is végig kell járni ezt az iskolát, hogy mégis tudjuk, hogy a gyerek miről beszél. Amikor azt mondja például, hogy secondlife-ozom, akkor ne nézzek a falra, hogy az meg mi a tőr...? Hanem inkább utánanézek annak, hogy mi is az a Second Life virtuális valóság, mert lehet, hogy ott egy olyan személyiséget ölt fel magára a gyerek, amivel már pszichológushoz kellene fordulni.

B. K.: Vagy rá se ismerek! És hogy tényleg lehet egy ilyen arca is. Merthogy itt aztán szuperhős vagy bárki lehetek az interneten. Az már komoly pszichológiai segítséget igényel, amikor valaki a valóságtól nagyon elrugaszkodott és nagyon más szerepet vesz fel, de általában azért ezekben a valóság-szerű játékokban a gyerekek azt a szerepet választják, amit a való életben is szeretnének megvalósítani. És azt gondolom, hogy bizonyos játékokon keresztül még közelebb lehet kerülni az egyéniségükhöz.

– Előfordul az is, hogy a szülő is gyakorlott internethasználó, de nem jó példakép például a Facebook-használatban, mert folyamatosan (a gyermek számára) „ciki” tartalmakat oszt meg (túl sok családi fotót, álhíreket, idézeteket, giccses fotókat). Mi a teendő ilyenkor?

S. Z.: Ez nehéz, mert az a szülő, aki folyamatosan a Facebookon lóg, posztol, hozzászól a gyerekei posztjaihoz, álhíreket oszt meg, az olyan példát mutat a gyerekeknek, ami nem lenne követendő, de ha a gyerek látja, hogy anya és apa ezt csinálja, akkor neki mégis ez a szülői minta. A gyerekek így zárkózottabbak lesznek, és talán inkább elfordulnak a kortársaitól, mert úgy gondolják, hogy a digitális világban jobban lehet élni, mint a való életben. Tehát Facebookozz, de olyankor, amikor nem lát a gyereked.

B. K.: Ilyen szempontból a gyerekek nagyon kritikusak a saját szüleikkel.

S. Z.: Abból beháborúk vannak, ha egy nyaralós, bikinis fotót a szülő kipoosztol, anélkül, hogy a tizenéves lánya ehhez hozzájárult vagy akarta volna.

B. K.: Ez fontos is, hogy attól még, hogy gyerekről van szó, neki is vannak jogai, és ezeket tiszteletben kell tartani. És a felnőtt attól felnőtt, hogy tudja, hogyha én ezt a képet megosztom, akkor én azzal bajba keverem a gyerekemet vagy a környezetemet. Ettől vagyunk felnőttek.

Az is egy probléma, hogy azok a szülők, akik nem megfelelően kezelik az eszközöket, nem jönnek el a foglalkozásokra. Merthogy ők úgy érzik, hogy ez nem probléma, ők ezt értik, őket ez nem érinti.

Viszont abban reménykedhetünk, és ez jó hír, hogy azok, akik viszont eljönnek, ők azért jönnek el, mert ténylegesen elismerik, hogy nincs tudásuk erről, és isszák a szavainkat. Amikor érdeklődő szülői kör van, akkor nem lehet elmenni egy foglalkozásról. Akkor úgy repülnek az egy-két órák, mert tele vannak kérdésekkel. S rájönnek, hogy nem azért megyünk oda, hogy számon kérjünk rajtuk bármilyen ismeretet, amit ők nem tudnak, vagy hogy kínos helyzetbe hozzuk őket. Nem erről van szó. Szeretnénk velük beszélgetni és segíteni abban, hogy otthon beszélgetni tudjon a gyerekeivel. Egy iskola például ezt úgy oldja meg, hogy először a tanárok hallgatják meg a foglalkozást, majd a gyerekek, aztán összehívnak egy szülői értekezletet. A szülőket megkérdezem, hogy a gyerekek mit meséltek, milyen volt a foglalkozás. Abban is bízhatunk, hogy aki mégsem jön el a foglalkozásra, az más szülőtől, más csoportján megkapja az információt.

– Aki nem ismerte fel korábban, hogy ez lényeges, ha egy jóindulatú, kedves meghívást kap, biztosan szívesen tanul. Valamikor az ezredforduló környékén írta azt György Péter esztéta, médiakutató, hogy „...véleményem szerint a legrosszabb, amit tehetünk, az elzárkózás. (...) Vélhetően jobban járunk, ha (...) minél többet tudunk meg a kihívás természetéről, a kultu-

rális változás, a mediatizált/informatikai társadalom játékszabályairól.” Mit gondoltok erről ti most, a Cambridge Analytica és a Facebook-botrány után, hogy esetlegesen nem jártak-e jobban azok a családok és közösségek, akik az elmúlt mondjuk 8-10 évben teljes elutasítással és tiltással viszonyultak mindenféle új médiás eszközhöz vagy internethasználathoz?

S. Z.: Nem. Mert mondhatom most, hogy ez a jéghegy csúcsa. De csak azért, mert ez kiderült. Más szögletetől is előfordulhatnak adatkezelési problémák, amik még nem kerültek nyilvánosságra. Próbálnak ellene tenni, de sok van.

Ez a visszaélés most kiderült. Ennek végülis csak gazdasági és politikai felhangja lesz, mert a felhasználók ugyanúgy fogják használni. Az, hogy Amerikában x százalék elfordult a Facebooktól, az egy dolog. De Európában, Kelet-Európában ugyanúgy a Facebookot fogják elsődlegesen használni arra, hogy beszélgessenek egymással, és majd csak később fognak átváltani más csatornára, amelyek valamelyest biztonságosabbak. Ott még mi nem tartunk. Én azt mondom, nekünk a Facebook az atyaúristen. Teljesen mindegy, hogy mi történik, az fog maradni.

B. K.: Egy provokatív gondolat: ugyan arról nem jelentek meg az első kutatások, hogy mi van akkor, ha teljes tiltást alkalmaz egy szülő, de a saját tapasztalatom azt mutatja, hogy a teljes tiltással legalább ugyanakkora kárt okozok, mintha mindent engedek a gyereknek. Lemarad információkról, hiszen neki ezt kell használnia, lehet, hogy a szülő már a nyugdíjhoz

van közel, ő már soha nem fog Instagramozni, de a gyerek meg igen. És ha csak számítógéppel kell együtt dolgozni a jövőben, kizárná valamiből a saját gyerekeit.

– Ha valaki tud egy teljesen másféle életmódot biztosítani a gyerekének, teljesen természetközeli mondjuk, akkor is azt gondoljátok, hogy jobb a tudatosság, mint a teljes tiltás?

B. K.: Így van. És közösen állíthatja fel a szülő a gyerekkel a szabályokat, hogy mikor mennyit használjon.

El szoktuk mondani a szülőknek, hogy a gyerekek egyre gyakrabban néznek felnőtt tartalmat. Mi a válasz rá sokszor? Elveszem tőle a telefont... Átmegy a szomszédba, és ott megnézi az osztálytársával együtt. És az fog benne megmaradni, hogy ezt nem lehet nézni, nem lehet róla beszélni. És akkor nyilván, ha más helyzetbe kerül, akkor is tudja már, hogy nem tud a szüleivel beszélni, mert nem lehet velük...

Kérdezett: Péter Boglárka

Tájékozódj és keress anyagokat, kisfilmeket a <http://saferinternet.hu/> honlapon.

Romániai oktatási program a Safer Internet keretében: <http://oradenet.salvaticopiii.ro/>

Gyermekeink online biztonsága

Tudjuk, hogy hol jársz minden nyáron!

A Gyulafehérvári Főegyházmegye Családpasztorációs Központjának munkatársaként néhány éve a Boldogabb Családokért Családi Életre Nevelés (CSÉN) iskolai program keretében is tevékenykedem. Osztályfőnöki órákon önismeretről, jellemnevelésről, serdülőkorról, szerelemről és párválasztásról, házasságra való felkészülésről beszélünk az 5–8., illetve 9–12. osztályos tanulóknak. Az említett témák mellett a pedagógusok egyre gyakrabban kérik: beszéljek a fiataloknak az online kapcsolatokról, a közösségi oldalakról, a virtuális világ veszélyeiről.

Az első gondolatom az volt, hogy mit mondhatnék „digitális bevándorlóként”, „x generációsként” a 21. század „gamma-nemzedékének”, azoknak, akik „digitális benszülöttekként” kezelik a modern számítógépeket, multimédiás kütyüket?

Aztán az első órákon kiderült, hogy elsősorban abban segíthetek, hogy tudatos felhasználókká váljanak, hogy biztonságosan mozoghassanak a virtuális világban, és eligazodjanak a rájuk zuhanó információáradatban, hogy mindeközben megőrizték testi és lelki egészségüket. És időnként megdöbbenést kellett keltenem, hogy a fiatalok „élesben” lássák: veszélyes vi-
zeken járnak.

Néhány héttel ezelőtt meghívtak egy osztályba órát tartani a virtuális világ, a közösségi oldalak kapcsán. Azelőtt az osztályfőnökünk Facebook-oldalán találtam egy osztályfotót, amelyen be voltak jelölve a diákok.

Egy-két keresős trükkel másfél óra alatt több oldalnyi adatot sikerült begyűjtenem annak kapcsán, hogy ki, mikor és mit kedvel a legjobban, milyen zenét hallgat, milyen gondolataik vannak a világról, kik a családtagjaik és a legjobb barátaik, hol nyaraltak a múlt nyáron, mit vacsoráztak karácsonykor. Többen laccimeket, telefonszámokat is „elpotyogtattak” a virtuális térben. Amikor az órán a munkám eredményével szembesítettem a fiatalokat, nem értették, hogy ismeretlenként honnan tudok ennyi mindent róluk. Nagyon megérintődtek, talán egy kicsit meg is ijedtek.

A legismertebb közösségi oldalakon nézelődve egyre nő a bizonyosság bennem, hogy a szülők nincsenek tisztában azzal, hogy merre is „szörföznek” csemetéik, és mi mindenre bukkanhatnak a világháló rejtett vagy kevésbé rejtett zugaiban.

Már meg sem lepődtem azon, hogy húsznál is több az olyan ismerősöm, akinek a 10-12 éves csemetéje 20-25 évesnek vallja magát a közösségi oldalon, vagyis szülői jóváhagyással ad meg hamis adatokat.

A legtöbb közösségi oldalt úgy állították be, hogy 13 év alattiak ne tudjanak regisztrálni, néhol már 16 év a korhatár. Ennek ellenére semmi nem akadályozza meg a fiatalokat, hogy regisztr-

áljanak, és elkezdődik az életük azon része, ahonnan számítva irdatlan mennyiségben gyűjtenek be információkat, majd szórnak szét fontos adatokat magukról, amelyek aztán a későbbi életükben, a munkakeresés során, vagy majdani párkapcsolataikban válhatnak kényelmetlenné. Mert a közösségi oldalak nem felejtnek, olyan emlékeket is őriznek, amelyeket mi már nagyon szeretnénk elfelejteni.

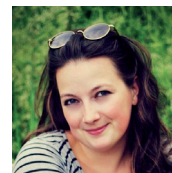
A megfelelő módon használva a digitális világ eszközeiből, a virtuális közösségi terekből előnyt is lehet kovácsolni, de nekünk, felnőtteknek kell megtanítanunk a gyerekeket arra, hogy erre rájöjjenek és megérezzék azt pillanatot, amikor megbomlik az egyensúly, amikor a digitális világ már nem az embert szolgálja.

A gyermekeink és a virtuális világ kapcsolatában drámai változások zajlanak, és egy mai szülőnek vagy pedagógusnak – az emberi kultúra történetében először – ezen a területen nincs lehetőségük az előző generációk tapasztalataira támaszkodni. Egyetlen járható út, hogy amennyiben tehetjük, nekünk kell alakítanunk ezeket a változásokat azért, hogy a gyermekeink számára élhetőbb világot teremtsünk.

**Kertész Tibor médiareferens,
Gyulafehérvári Családpasztorációs Központ**

Gyermekeink online biztonsága

Néhány tanács...

Az okostelefonjaiktól, tablejtüktől szinte elszakíthatatlan, a wifivel szimbiózisban élő gyermekek online biztonságára figyelni nem kis feladat.

Bár a szülő szeme előtt, ha online biztonságra gondol, gyakran egy online gyermekfelügyeletet biztosító szoftver, egy gyorsan telepíthető program rajzolódik ki, a biztonságosabb internethasználat felé vezető híd ennél stabilabb alapot kér. Mindennek az alapja a megfelelő kommunikáció kialakítása. A napi kérdések között, *a milyen volt a sulij?, hányas lett a dolgozat?* mellett férjen el a *kivel chatelsz?, milyen videót nézel?* is, de természetesen nem a számonkérő, hanem az őszintén érdeklődő, kíváncsi változatban. Nyissuk ki az ajtót, konkrétan. A csukott ajtó mellett, hogy fizikai határt képez a gyermek és a szülő között, még tudat alatt is azt az érzetet erősítheti a gyermekben, hogy egyedül van, és nincs akivel megossza az online tapasztaltakat. Ne arról szóljon a napi rutin, hogy a gyermek hazajön, magára csukja az ajtót, és onnantól kezdve nem, vagy csak chaten kommunikálunk, amikor elkészült a vacsora. A nyitott ajtók mellett, hogy erősítik a kommunikációt, még azt is lehetővé teszik, hogy észrevegye a szülő, ha a gyermeket valami felzaklatta, ha lecsapja a laptop tetejét, ha bedobja dühében a telefont a sarokba, így rögtön megkérdezheti: mi történt?

A Salvați Copiii Egyesület 2016-os kutatása szerint Romániában 4-ből 1 gyermek iskolai bántalmazás áldozata, és az iskolai bántalmazás sajnos nagyon gyakran 24 órás bántalmazássá válik az online térnek, a közösségi oldalaknak köszönhetően, ahol folytatódhat az online bántalmazás. Érdeemes kicsit informálódni, utánanézni, milyen formában is jelenhet meg az online bántalmazás: mi a kommentháború, a zaklatás, a személyiséglopás, a befeketítés, az online kiközösítés és kibeszélés. Beszélni kell arról, hogy minél kevesebb információt osszon meg, és tudatosítani, hogy nem csak az információ, hogy hány éves, hanem a profilképe, és minden feltöltött fotó is, háttérrel, környezettel, mindennel. Kössön a család akár egy szerződést, amibe belefoglaltok minden szabályt, ami az online tevékenységet érinti, és azt a család minden tagja betartja.

A biztonságosabb közösségimédia-használat egyik fontos pillére maga a szülő, és a szülő profilja. Nagyon fontos, ha a szülőnek van Facebookja, vagy Instagramja,

akkor egyrészt tartsa be a családi szerződésbe foglaltakat, másrészt fokozottan figyeljen saját profilja biztonságára. Meg kell nézni, milyen biztonsági és adatvédelmi beállítási lehetőségeket nyújt az adott oldal, alaposan átnézni, esetleg minden egyes megosztás előtt külön beállítani az adott tartalom láthatóságát. A szülő megfelelő biztonsági beállításokkal ellátott profilja motiváló lehet a gyermek számára, és a példamutatással őt is a biztonsági beállítások csodás lehetőségei felé irányíthatjuk. Sőt, kapcsolódási pontként is szolgálhat az, ha a gyermektől kérünk segítséget, hogy vajon hol is találhatjuk meg a biztonsági beállításokat, mutassa meg nekünk ő. Lehet még sosem kereste meg a jobb felső sarokban lévő apró nyilacska-t és ott a Beállítások lehetőséget, de ha megkérjük, segítsen, saját magától rábukkanhat, és az ő kíváncsiságát is felkelthetjük ezáltal.

Fokozatosan egy tudatosabb, odafigyelőbb, felelős online felhasználó válhat a gyermekünkől a segítségünkkel. A Juventutti Alapítvány oldalán és programjain bővebben is tájékozódhat a témában: <https://juventutti.ro/category/blog/>

Balázs Brigitta
kommunikációs koordinátor,
Juventutti Alapítvány

Online álláskeresés

Új média – fiatalok – munkavállalás

Az új médiás eszközök és az internethasználat teljesen beépült már a székelyföldi fiatalok és családjaik életvitelébe, vélik a térségben végzett médiahasználatról kapcsolt kutatások (<https://mediatersegkutatas.wordpress.com>). A saját szakmai tapasztalataink is ezt igazolják, hogy az életvitel minden területén jelen van. Valóban így lenne? Talán pontosabb úgy fogalmazni, hogy jelen lehet, ha teret adunk neki, ha tudjuk vagy akarjuk, hogy jelen legyen, és tudjuk vagy akarjuk használni. Elkülöníthetőek területek, ahol intenzívebben használjuk (kapcsolattartás, közösségi oldalakon való jelenlét), máshol nem annyira (pl. munkakeresés). Ezt a dolgot figyeltük meg, miközben a munkaerőpiaci szerepvállalásra készülő, utolsó éves szakiskolás fiatalok egy csoportjával dolgoztunk együtt többrendbeli pályorientációs foglalkozás keretében. A téma, amely ezeken a foglalkozásokon terítéken volt, az az, hogy ki-, illetve felhasználják-e a munkavállalás előtt álló fiatalok az új média és internet kínálat lehetőségeit, főleg az online elérhető/hozzáférhető eszközöket és csatornákat (ide érthetünk többféle dolgot is: álláshirdető portálok, kompetenciamérő vagy önismeretitest-eszközök, idegennyelv-tanulási lehetőségek stb.) a munkavállalásra való felkészülés során.

A SMART Erasmus+ projektben (<http://eduproject.eu/smart/>) kidolgozott online kompetenciamérő eszköz, valamint a munkaadói és munkavállalói profilokat összehasonlító felület adott apropót a téma felvetéséhez, megvitatásához. Tapasztalatunk az, hogy közvetlen munkaerőpiaci hasznát és felhasználhatóságát megláttatni a hasonló online eszközöknek csak nagyon nehezen lehet egyelőre. A pedagógusok visszajelzése szerint is a fiatalok érdekesnek találják ezeket, de még inkább csak kuriózumként vagy szórakozási lehetőségként tekintenek a felkínált eszközökre, semmint funkcionális tartalomként. A valódi hasznában azonban mint ha nem látnák vagy kételkednének benne. Közvetett módon viszont lehet hatni. Ezek az eszközök rá tudják irányítani a fiatalok figyelmét (rövid ideig) például különböző munkahelyi szituációkra, kihívásokra, reakciókra, elvárásokra, amelyekről beszélgetés, vagy akár vita is generálható. A fiatalok számos kérdésüket meg lehet ezen eszközök ismertetése, megmutatása mentén válaszolni, vagy a munkavállalással kapcsolatos dilemmákat is akár megvitatni. A beszélgetések nem igényelnek olyan fókuszált vagy erős figyelmet, sem elmélyülést, mint amit egy 40 perces vagy egy órás online teszt, mérés, nyelvelcke, intenzív munkakeresési folyamat

igényel. Az viszont egyértelmű, hogy a szakképzést végző fiatalok körében most még, pusztán csak egyéni iniciativa alapján nem igazán indul el az új média és internet kínálat lehetőségei, az online elérhető eszközöket és csatornákat munkaerőpiaci indíttatású felhasználása. Nagyon korlátozottak tehát a felhasználói tudások, a gyakorlatok és ismeretek e téren a fiatalok körében. Úgy véljük, számos tudatos médiahasználatra nevelő programba, pályorientációs foglalkozásba szükséges még beépíteni ezeket az elemeket, az ifjúságsegítő szakemberek eszköztárát is érdemes még e téren fejleszteni. A fiatalok ezirányú jártasságának hiányosságait így segíthetjük pótolni, az ismereteken túl bátorítást adhatunk a több lábra támaszkodó munkaerőpiaci felkészüléshez.

Kiss Adél,
Pro Educatione Egyesület

A csíksomlyói Pro Educatione Egyesület bemutatja:
a SMART álláskeresésben segítő online eszközt

Klikkelj a <https://kidsfreckles.com/smart/smart/> oldalra vagy keresd a Pro Educatione Egyesület munkatársait, ha...

állást keresel	állást ajánlasz
hiszen ezen az oldalon:	
<ul style="list-style-type: none"> - letehet magad, hogyan viselkednél bizonyos munkahelyi szituációkban - alkothatsz magadról egy profilt, megmutatván a képességeidet, jártasságaidat - kérheted, hogy a SMART eszköz összehasonlítsa a te profilodat a rendszerbe feltöltött állásajánlatokkal - lehetőség nyílik a leginkább hozzád illő állásajánlatok közül böngészni. 	<ul style="list-style-type: none"> - bemutatod magad, cégedet, szervezetedet, egy profilt alkothatsz róla - közzé tehetesz állásajánlatokat, kihangsúlyozva a jövőbeli munkatársról elvárt képességeket, készségeket - kérheted, hogy a SMART eszköz összehasonlítsa az általad ajánlott állásokat a leginkább összeillő állásajánlatokkal - munkaerőre találhatsz.
<p>Ha pedig szakember vagy, mint például: iskolapszichológus, ifjúsági tanácsadó, önkéntes-koordinátor</p> <p>vagy más szakember, aki hátrányos helyzetű fiatalokkal állsz kapcsolatban: klikkelj te is a https://kidsfreckles.com/smart/smart/ weboldalra, hiszen</p> <ul style="list-style-type: none"> - itt találhatsz egy olyan innovatív, új médiás eszközt a pályorientációs munkához, amely fiatalok képességeit, készségeit teszteli - a SMART eszköz révén motiválhatsz, segíthetsz, támogathatsz és ösztönözhetesz fiatalokat 	

Érdekesnek hangzik? Regisztrálj a honlapon és használd a SMART toolt vagy keresd a Pro Educatione Egyesület munkatársait. Csíksomlyó, Szék út 147.,
tel: 0745585846, 0722388651, office@proeducatione.ro, www.proeducatione.ro,
<https://www.facebook.com/proeducatione/>

A SMART projektet az Európai Bizottság támogatta az Erasmus+ programon keresztül. A közleményben megjelentek nem szükségszerűen tükrözik az Európai Bizottság nézeteit.

Kisokos-tippek

Védekezz az álhírekkel szemben! Ne engedd, hogy manipuláljanak!

„Nem lesz kötelező munkanap a szombat, Koltai Róbert nem halt meg, és hiába klikkel, nem fogja megkapni a kómából felébredt Schumacher első videóinterjúját” – hívják fel a figyelmet a www.hvg.hu szerkesztői a kattintásvadász és félrevezető oldalakra és az azokkal szembeni védekezésre. Gyanúsnak tűnik egy hír? - Ezen a még 2015-ös listán ellenőrizheted, hogy másoknak is feltűnt-e már az adott oldal: http://hvg.hu/tudomany/20150119_atveros_weboldalak 2018-as adatokkal is frissített lista itt: http://www.urbanlegends.hu/2018/01/megteveszto_atveros_magyar_oldalak_kamuhirek_lista_2018/ Ellenőrizz le minden tartalmat, mielőtt te magad is másokat fertőznél vele!

Hogyan lehet a Youtube-on 60 másodperc alatt 72 órát mérni?

Mint a villám, olyan gyorsan történnek a dolgok az interneten. Az intenzív felhasználói jelenlét hatalmas adatforgalmat, tartalommegosztást eredményez. Ez az infografika azt mutatja, hogy átlagosan egy 60 másodpercnyi idő alatt mi történt a neten a különböző oldalakon, keresőkben, szociális médiában. Az ábra a 2013-as évre volt érvényes...

Forrás: <http://blog.qmee.com/qmee-online-in-60-seconds/>

Összeállította: Péter Boglárka

Mozgásra fel!

Smartphone vagy erdő? Az életre nevelés dilemmái

A lélektan és a pedagógia rég tudja, hogy a mozgás, tapasztalás szoros összefüggésben áll a gondolkodással és lelki fejlődéssel. Nemcsak arról van itt szó, hogy a gyerek, akit nem engedtek négykézláb mászkálni másfél éves korig, nehezebben tanul meg írni-olvasni. A folyamat tovább megy: gyakorlatilag minden felnőttkori megértési készségünk a mozgással és tapasztalással függ össze.

Nem csoda tehát, ha ma élénk útkeresés folyik a pedagógiában annak érdekében, hogy a virtuális környezet, számítógépes, mobiltelefonos tanulás, játék, szórakozás határait megvonják. Az alig két évtizede nyakunkba szakadt digitális korszak és az eszközök elérhetősége jelentősen megváltoztatta nemcsak gyerekeink, hanem a mi időfelhasználásunkat és információszerezési stratégiáinkat is. Gyerekeinknél, kamaszainknál kimarad a tapasztalati tanulás. Az ember a test és lélek nyelvén tanul. A finommotoros mozgás viszont az egér, érintőképernyő és billentyűzet használatával kikapcsolódik. A képernyőn látott kétdimenziós kép messze elmarad a valóság lehetőségei mögött: nem lehet megforgatni, több szempontból nézegetni, tapintani stb. Ezzel együtt egész agyterületek kerülnek ki a stimulálás köréből. Gyerekeink pedig egyre kevésbé ügyesek, találékonyak, egyre több segédeszközre van szükségük ahhoz, hogy az étellel boldogulni tudjanak.

Ilyen körülmények között egyre nagyobb értékre tesz szert a természetben való tanulás. A pottyandi Erdei Iskola Házban szerzett immár 10 éves tapasztalatom azt mutatja, hogy a gyerekek a telefonjel hiánya okozta kezdeti sokkot követően órák alatt felszabadul, szívesen játszik a szabadban, hempereg a fűben, kíváncsian ismeri meg a természeti és épített környezetet, és pl. a történelem tanulása is könnyebb, ha egy kis ügyességi próbával, kincskereséssel, akadályversennyel összekötjük. Megtanulja, hogy csak gépeink hatalma, és a virtuális valóság sugallja azt, hogy az élet könnyű. A természettel való küzdelem és az erőpróbák és beavatások – és nem azoknak tükörszerű utánzata – ma is szükségesek ahhoz, hogy emberré váljunk, és annak is érezzük magunkat.

Ha tehát embereket akarunk nevelni, küldjük gyerekeinket erdei iskolába, és a családdal minél több időt töltsünk a természetben. Székelyföldön ez nem is nehéz, és nincs is messze. Neveljünk úgy gyereket, hogy a valóság minden aspektusát a maga helyén találja meg, élje meg és értékelje, beleértve a virtuális valóságot is.

Nemes István
programfelelős,
Posticum Kulturális Központ, Nagyvárad

Belelapozó

A média hatása a gyermekekre és fiatalokra. Szemelvények a térségi pedagógusok körében végzett kutatás legfontosabb eredményeiből

Bodó Julianna antropológust, egyetemi tanárt (Sapientia EMTE csíkszeredai kara, társadalomtudományi tanszék) kérdeztük arról, hogy melyek a pedagógusok körében végzett kutatás legfontosabb eredményei, üzenetei.

– A kutatás keretében kiemelt hangsúlyt kapott az iskola, a pedagógusok szerepe. Milyen kérdésekkel foglalkozott a pedagógusok körében végzett kutatás?

– A térségben dolgozó tanárokkal, tanítókkal számos interjú készült. Egyik alapkérdésünk az volt, hogy mennyire van rálátásuk a pedagógusoknak diákjaik internetezési szokásaira, az IKT eszközök használatára. A másik kérdés arra vonatkozott, hogy a pedagógusok hogyan látják: diákjaiknak ezen sajátos képességei, amelyeket a digitális eszközök használata terén szereznek meg, mennyiben hasznosítható az iskolai munkában. Harmadikként pedig arra voltunk kíváncsiak, hogy a pedagógusok mennyire látnak rá arra, hogy milyen a gyerekek otthoni internethasználat.

– Milyen eredmények születtek e kérdések mentén?

– Ami a rálátást illeti, ez elég sokféle. Ugyanis az oktatási helyzetben két olyan nemzedék találkozik egymással, amit a szakmában digitális bennszülötteknek és digitális bevándorlóknak neveznek. Nagy kérdés, hogy ez a két generáció mit tud kezdeni egymással akkor, amikor az oktatási intézményben találkozik. Úgy tűnik, hogy a pedagógusok eléggé tisztában vannak saját bevándorló státusukkal, vagyis azzal, hogy az internet világába beleszületett tanítványaik nagyobb kompetenciával rendelkeznek az eszközhasználat terén, és ez a helyzet kezelése gyakran dilemmák elé állítja őket. Többen állították, hogy ők maguk nagyon sokat tanulnak a gyerekektől, mások kissé idegenkednek ettől a világtól. Van, akit épp az interjúhelyzet készítetett arra a felismerésre, hogy kevéssé ismeri azt a világot, amelyben a gyerekek mozognak, csak annyit látnak belőle, hogy órán is nyomkodják a telefonjukat, és ez mennyire zavaró.

Nincs olyan pedagógus, aki azt mondaná, hogy az internet ne lenne hasznos. Az első számú hasznát a nagyon gyorsan elérhető információ tömegben látják, amely mindenki számára gyorsan és könnyen elérhető. Ezzel szemben ugyanakkor negatív tapasztalatok is vannak: a gyerekek nagyon ügyesen bánnak az eszközökkel, de ami az információk közti válogatást illeti, ott már igen sok probléma adódik. Nem tudnak különbséget tenni a különböző információk között, és nem tudnak egy adott témának megfelelően válogatni. Ehhez kapcsolódik az a pedagógusi meglátás, amely a tartalomgyártás nehézségeire utal: a gyerekek a megszerzett információkat nem tudják (kevesen tudják) egy elvárt iskolai feladatnak megfelelően kezelni: nem szintézisek születnek, inkább válogatás nélkül összerakott szövegdarabok.

Amit még nagyon problematikusnak találnak a pedagógusok, az az időhasználatra vonatkozik: főlegesen eltöltött időről, a szabadban tartózkodástól elvett időről, illetve a tanulás rovására internetezéssel töltött időről beszélnek. Olyan tapasztalatról nagyon kevesen számoltak be, hogy a túlzott internetezés valamilyen káros szenvedélyt váltott volna ki. Az internetes zaklatásról sem ejtettek szót, de a káros, veszélyes tartalmakkal való találkozás problémáját ismerik.

Amit negatívumként említettek még, az a figyelemmegosztás problémája és a rövid ideig tartó koncentráció. A pedagógusok a multitasking jelenségét egyértelműen problémának látják: megoszlik a figyelem, és a gyerekek nagyon rövid ideig tudnak ugyanarra a dologra koncentrálni.

– Pozitívumok vannak?

– Sok pozitívum van. Először is azt említik, hogy a gyerekek az eszközhasználatban nagyon profik, hogy hozzájuk képest sokkal biztonságosabban mozognak a digitális térben. Egy idegen nyelven oktató pedagógus számára például pozitívum, hogy a gyerekeknek az angol tudása fejlődik, amennyiben idegen nyelvű portálokra is rákeresnek, vagy valamilyen érdeklődési körük folytán idegen nyelven olvasnak.

folytatás a 22. oldalon

folytatás a 21. oldalról

Amit még kiemeltek: azt figyelték meg, hogy csoportmunkára a tanítványaik nagyon hajlamosak, és ebben ezek az eszközök nagy segítséget tudnak nyújtani. Sokkal szívesebben dolgoznak csoportosan, mint egyedül, és ezen eszközök által ezt jól meg is tudják oldani. Vagy növeli a kreativitásukat, ha olyan feladatot kapnak, amelybe önállóan dolgozhatnak, szöveges, vizuális vagy valamilyen auditív tartalmat kell összekombinálni, valamilyen kivetített előadást tartani – akkor ezt nagyon szeretik és nagyon szívesen is csinálják. A kapcsolattartás szempontjából is jónak tartják az internetet azok a pedagógusok, akik maguk is a különböző közösségi oldalakon jelen vannak, mert azt látják, hogy a diákok sokkal szívesebben tartják ezek által a kapcsolatot. És ez nagyon hasznos bizonyos feladatok megbeszélésére vagy információk gyors kicserélésére, akár még a szülőkkel is, de főleg a gyerekekkel.

– A pedagógusok érznek hiányosságokat a saját média- és internethasználati gyakorlataikban?

– Nagyon sokan jelzik, hogy többet kellene tudniuk ezekről az eszközökről, mert akkor egész biztos, hogy sokkal több mindenre fel tudnák használni azokat az oktatói munkában. Ugyanis az a fajta tudásátadási mód, ami egy hagyományos iskolai rendszerben jól működött, az most már nem mindig alkalmazható. Számos információ megszerezhető az interneten, így adott esetben nem köti le már az iskolai óra a gyermek figyelmét eléggé. A pedagógusok tehát úgy látják, hogy meg kellene tanulni ezeknek az eszközöknek a használatát ahhoz, hogy azokat a képességeket, amelyeket a gyerekek már megszereztek az internethasználat terén, hasznosítani lehessen az oktatásban is. A pedagógusok nagyon hiányolják az ezirányú szakmai felkészítést, támogatást, segítséget egy formalizált, rendszeres formában.

– Ebben a helyzetben felmerül a kérdés, hogy tud-e a pedagógus a gyerekek tudatos médiahasználatban vagy biztonságos internetezésben így érdemben segíteni?

– Én most ezt abból a szempontból közelíteném meg, hogy mit mondanak a szülők. Ugyanis velük is beszélgettünk, több interjú készült a szülőkkel is. Ők úgy látják, hogy a pedagógusok jóval többet tudnak, mint ők maguk, a gyermekek internethasználatáról. Úgy ítélik meg, hogy ők maguk nehezen látják rá, hogy mit csinál a gyerek az interneten, vagy mire használja, jól használja-e, megfelelőképpen-e, nem ütközik-e veszélyes tartalmakba. A szülők maguk is elvárnák azt, hogy az iskola ezzel kapcsolatosan a szülők irányába is valamilyen segítő, informáló, oktató formát kidolgozzon. A

szülők az iskola felelősségvállalását eléggé jelentősnek tartják. Mind a szülők, mind a pedagógusok véleményében igen sok a bizonytalanság, sok dilemmát fogalmaznak meg. Úgy látják, hathatós segítségre lenne szükségük ahhoz, hogy az internet-gyerek-pedagógus-szülő kapcsolata hatékony és kiegyensúlyozott legyen.

Kérdezett: Kiss Adél

Sapientia EMTE csíkszeredai karának társadalomtudományi tanszékén 2012 óta működik olyan munkacsoport, amely a gyerekekre és fiatalokra gyakorolt médiahatást vizsgálja. A média hatása a gyerekekre és fiatalokra programban folyó kutatómunka a Nemzetközi Gyermekmentő Szolgálat kezdeményezésére indult el, ők támogatják és finanszírozzák ezt a programot. Nemcsak egyetemi oktatók, hanem hallgatók is részt vesznek minden évben a munkában, számos publikáció és diplomadolgozat született a témában.

További információk a programról és publikációkról:

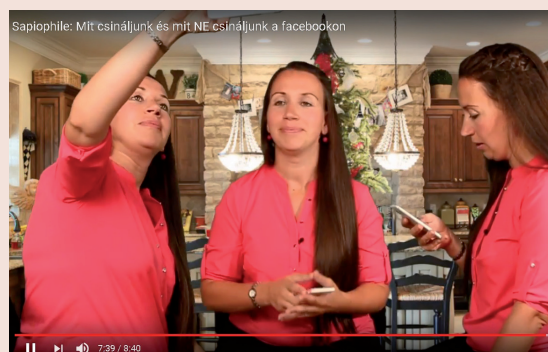
<https://mediatersegkutatas.wordpress.com>

Aktualitások a Média – Térség – Kutatás facebook oldalon: [https://www.facebook.com/Média-Térség-Kutatás-107229036424303/?hc_ref=ARQcJ28_V3iIFh99VBU1UL9-bp6J0_JOOn3760IKg2CeEywDr5XjhEQd](https://www.facebook.com/Media-Tersseg-Kutatás-107229036424303/?hc_ref=ARQcJ28_V3iIFh99VBU1UL9-bp6J0_JOOn3760IKg2CeEywDr5XjhEQd)

nh59sWBdlq8&fref=nf

Kisokos-tipp

Keress rá a Youtube-on erre a jó humorú összefoglaló videóra: Sapiophile: Mit csináljunk és mit NE csináljunk a Facebookon – dr. Gergely Orsolyával

Meserovat

Az okosgomb

A gyermeknapi sokadalomban mindenki izgatottan várta Mátyás királyt. A szervezők úgy döntöttek, hogy a gyerekek egyik kedvencét hívják meg vendégnek, hadd örüljenek! Ahogy a király leszállt hintójáról, valósággal lerohanta őt a gyereksereg, mindenki kezében okostelefon, s mielőtt a király azon gondolkodhatott volna, hogy ezek a készülékek mire valók, már készültek is a fotók, a vele való szelfik, élő adások. Követni se tudta, hogy mi történik körülötte. Aztán szétnézett, színes programsorozat volt terítéken. A tér egyik sarkában reneszánsz táncot tanítottak, a másik sarokban lovagi torna volt, harmadikban hangos mesék hallatszottak. Ezekben mind otthon érezte magát királyunk, csak továbbra sem értette, hogy ebben a felfokozott hangulatban miért nyomkodják telefonjaikat egyfolytában a gyerekek. Kérdezte is tőlük, de a válaszokat nem mindig értette. A gyerekek nagyon élvezték, hogy ők jobban értenek a témához, mint a híres Mátyás király. Nem hagyta annyiban, gondolta, haladjon a korrallal, s el is rendelte, hogy azonnal tegyenek szert neki is egy ilyen kütyüre. Ujjongtak is a gyerekek, hogy most már a kapcsolatot is fogják tudni tartani online a királlyal messzen, instán, snapchatten. Küldték is neki a meghívásokat a közösségi oldalakra, meg is mutatták azok használatát.

Csak ámult a király, amikor bejelentkezve ezekre az oldalakra, saját képét látta mindenhol, a sok szelfit és az élő adásokat vele, s mekkora népszerűségnek örültek a fotók, videók, keményen folyt a lájkvadászat. Minden fotó nem sikerült éppen tökéletesre, egyikén az orra még nagyobb mutatott, mint valójában, másikon a mosolya nem tűnt igazinak, de nem ez volt a legnagyobb bánata, hanem sokkal inkább az, hogy ezek a gyerekek hogy engedik meg maguknak, hogy a másik engedélye nélkül posztoljanak csoportos szelfiket. Illetlenség! Tenni kell ellene! Függetlenül attól, hogy ő most épp a király vagy sem. Értette, hogy ezeknek az üzenete nem bonyolult, csupán a pont itt vagyok, pont most örömet akarják megosztani a világgal, azonnali felhasználásra készültek, s aztán feledésbe merülnek. De akkor is felháborító!

Még ott helyben parancsot adott kísérőinek, hogy minél rövidebb idő alatt fejlesszenek ki egy okosgombot, melynek segítségével másodpercek alatt megsemmisíthetőek az ilyen szelfik, videók. Parancsa teljesült, s egy gombnyomással törölt mindent, megleckéztetve ezzel a feltöltőket, hogy mindenki a saját arcképével tegyen, amit akar, de a máséval csak csinálja!

Gidró Melinda magyar szakos tanár

ÁRA: 10 LEJ

Megjelent a

kiadásában

PRO EDUCATIONE EGYESÜLET

530203 Csíkszereda / Csíksomlyó

Szék u. 147.

Tel: 0745585846

office@proeducatione.ro

www.proeducatione.ro

<https://www.facebook.com/proeducatione/>

A folyóirat megjelenését támogatta:

asociația
aradul
eguesuleț

Harghita Megyei Kulturális Központ

Harghita Megyei Tanácsa

RMDSZ

COMMUNITAS
ALAPÍTVÁNY